

SELITYSOSIO:

Liikunnan ja urheilun yhteiset vakavaa epäasiallista käyttäytymistä ja vakavia eettisiä rikkomuksia koskevat kurinpitomääräykset

Taustaa

Otteita urheiluyhteisön vastuullisuusohjelmasta ja Reilun Pelin ihanteet ja tavoitteet asiakirjasta:

Hyvä hallinto vastuullisuusohjelmassa

Urheilu tuottaa iloa ja positiivisia kokemuksia. Yksikään ei koe kiusaamista, häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä. Sääntömme ja määräyksemme ennaltaehkäisevät epäasiallista käytöstä ja mahdollistavat siihen puuttumisen. Toimintasääntömme, kurinpitosääntömme ja seurojemme säännöt ovat vastuullisuuden näkökulmasta ajan tasalla. Toimimme läpinäkyvästi noudattaen sovittuja sääntöjä ja hyviä toimintatapoja. Meillä on selkeä prosessi tilanteisiin, joissa näitä ei noudateta.

Turvallinen toimintaympäristö vastuullisuusohjelmassa

Luomme positiivisen ja kannustavan ilmapiirin, jossa jokainen kokee olevansa arvostettu. Toimintamallimme epäasialliseen käytökseen puuttumiseen on selkeä. Yhdyshenkilö asioiden käsittelyyn on ilmoitettu läpinäkyvästi. Hyödynnämme Et ole yksin –palvelun asiantuntemusta. Jokainen ohjaajamme, valmentajamme ja toimijamme suorittaa turvallisuuteen liittyvän verkkokoulutuksen

Reilun pelin ihanteet ja tavoitteet- asiakirja

Kunnioitamme yksilön oikeuksia. Kiusaaminen, syrjiminen, haukkuminen, nimittely, fyysinen ja henkinen väkivalta, alistaminen, vähättely, seksuaalinen ja sukupuolinen ahdistelu sekä syrjintä ja rasismi eivät kuulu liikuntaan ja urheiluun - ei edes huumoriksi puettuna. Keskeisistä käyttäytymis- ja toimintatavoista sovitaan myös joukkue- ja seuratasolla. Näiden tapojen rikkomiselle määritellään samalla riittävät seuraamukset.

Haluamme puuttua ajoissa tilanteisiin, mikäli näemme tai kuulemme jonkun joutuvan epäasiallisen käytöksen kohteeksi. Jokaisella on myös velvollisuus puolustaa tällaisen teon kohteeksi joutunutta. Kerromme selkeästi kilpailu- ja muissa säännöissä seuraamukset epäurheilijamaisesta käytöksestä.

Jokaisella Olympiakomitean jäsenjärjestöllä on toimintaohjeet tällaisten tilanteiden ratkomiseen omissa seuroissaan.

Lisäämme liikunnan ja urheilun toimijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia määrätietoisesti ja tavoitteellisesti.”

Edellä olevat sitaatit kertovat, että urheiluyhteisö on sitoutunut eettisissä linjauksissaan lisäämään toiminnassa mukana olevien turvallisuutta. Fyysisesti turvallisen toimintaympäristön lisäksi tulee turvata toiminnassa mukana olevien psyykinen turvallisuus. Psyykinen turvallisuus toteutuu parhaiten, kun ihmiset kohtelevat toisiaan hyviä käytöstapoja noudattaen ja toisen ihmisarvoa kunnioittaen. Jos käytös on epäasiallista ja epäeettistä, on siihen puututtava ja äärimmäisenä keinona on käynnistää kurinpitomenettely.

Valtaosa kokee liikunnan ja urheilun harrastamisen positiiviseksi ja turvalliseksi. Viime aikoina esiin tulleet tapaukset sekä tehdyt selvitykset osoittavat kuitenkin, että paitsi toimintaympäristön fyysisen niin myös

psykkisen turvallisuuden eteen on jatkuvasti tehtävä työtä. Häirinnän tai muun epäasiallisen käytöksen kohteen kokemus on aina aito ja se tulee ottaa vakavasti.

Eriyisen suojelun tarpeessa ovat lapset ja nuoret tai muutoin haavoittuvassa asemassa olevat. Näihin ryhmiin kohdistetulla epäasiallisella käytöksellä voi olla erityisen vakavat seuraukset koko elämän kannalta.

Turvallisen toimintaympäristön luomisessa ensiarvoisen tärkeää on varhainen puuttuminen moitittavaan käytökseen. Sovitteluun ja sitä myötä sovintoon on aina pyrittävä, jos osapuolet ovat siihen halukkaita. On syytä välttää tilanteiden eskaloituminen siihen pisteeseen, että kurinpitomenettely on ainoa keino korjata epätoivottu tilanne.

Vakavien eettisten rikkomusten kurinpitojärjestelmä sisältää yhteiset kurinpitomääräykset ja niitä soveltavan yhteisen kurinpitolautakunnan. Järjestelmällä keskitetään vakavien eettisten rikkomusten tutkinta, tapausten ajaminen kurinpitolautakunnassa sekä kurinpitopäätöksen tekeminen. Lajiliittojen ja muiden yhteisöjen kurinpitojärjestelmät eivät menetä merkitystään vaan edelleen valtaosa liikunnan ja urheilun kurinpitopäätöksistä tehdään niiden kurinpitoelimissä ja kyseisten yhteisöjen tulee pitää huolta oman järjestelmänsä toimivuudesta ja päivittämisestä.

Keskitetty järjestelmä on kustannustehokas. Sillä taataan vakavien eettisten rikkomusten osalta yhdenmukainen rangaistuskäytäntö Suomessa ja laadukas tutkinta. Päätöksenteon riippumattomuus korostuu entisestään, koska kurinpitolautakunnalla ei ole mitään liittymää esimerkiksi lajiliittoon. Joissakin tapauksissa asianomistaja voi (perustellusti tai perusteetta) tuntea epäluuloa oman lajinsa lajiliittoa kohtaan ja tätäkin taustaa vasten on syytä olla olemassa ulkoinen taho, josta voi hakea oikeusturvaa.

Lisäksi keskitetty järjestelmä mahdollistaa tarvittaessa rikkomukseen syyllistyneen sulkemisen toiminnan ulkopuolelle määräajaksi kaikesta liikuntaan ja urheiluun liittyvästä toiminnasta. Yksittäinen lajiliitto ei tällaista päätöstä pysty tekemään.

Kurinpitomääräykset, joissa laajasti luetellaan eettiset rikkomukset ja järjestelmä, jonka koko urheiluyhteisö on yhteisesti ottanut käyttöön, on vahva viesti yhteisön sitoutumisesta turvallisen toimintaympäristön rakentamiseen. Järjestelmällä on myös ennaltaehkäisevä vaikutus. Tällä keskitetyn kurinpitojärjestelmän selitysosiossa pyritään taustoittamaan, selkeyttämään ja viestimään muun muassa rangaistavien tekojen sisältöä ja rajanvetoa keskitetyn ja muiden yhteisöjen kurinpitojärjestelmän välillä. Kurinpitojärjestelmässä sisältöä määräyksille antaa myös kurinpitolautakunnan omaksuma oikeuskäytäntö.

Tässä selitysosiossa esitystekniikan vuoksi 3 §.ssä mainituista yhteisöistä käytetään nimitystä lajiliitto.

Yleistä (1§)

Vain vakavana pidettävä epäasiallinen käytös tai eettinen rikkomus voi kuulua määräysten soveltamisalaan. Yleensä yksittäinen epäasiallinen käytös, vaikka olisikin sinänsä hyvinkin paheksuttavaa, pitää pystyä käsittelemään lajiliiton omassa kurinpitojärjestelmässä.

Lisäksi, jotta asia voi tulla määräysten soveltamisalaan, vaaditaan, että epäasiallisen käytöksen tai eettisen rikkomuksen kohteena on yksi tai useampi henkilö, jotka ovat nimettävissä.

Esimerkiksi törkeäkin käytös päihtyneenä, jos sen kohteena ei ole yksilö, ei kuulu näiden määräysten soveltamisalaan.

Jos esimerkiksi määräysten soveltamisalaan kuuluvan henkilön vihapuheen kohteena on tietty ihmisryhmä, ilman että yksilöitä mainitaan nimellä, ei tapauksen kurinpitokäsittely kuulu määräysten soveltamisalaan, vaan se tulee ratkaista lajiliiton kurinpitomenettelyssä.

Esimerkki 1

Pelaaja solvaa ottelussa vastustajaansa törkeästi viitaten tämän etniseen alkuperään. Käytös johtaa sanktioon erotuomarin toimesta ja johtaa normaalisti otteluraportin perusteella mahdollisuuteen määrätä lisärangaistuksia lajiliiton kurinpidossa. Tapaus on yksittäinen, ei vaadi erityistä näyttöä, joten lajiliiton kurinpitojärjestelmän tehtävä on määrätä rangaistus käytöksestä.

Esimerkki 2

Valmentaja on ottanut joukkueestaan muutaman alaikäisen urheilijan silmätikukseen. Hän huomauttelee henkilöiden ulkonäköä ja suorituksia harjoituksissa ja kilpailumatkoilla muiden joukkueen jäsenten kuullen. Käytöstä on jatkunut useampia kuukausia. Seura ei ole puuttunut valmentajan käytökseen ja urheilijat ja heidän huoltajansa eivät luota lajiliiton kykyyn ratkaista asiaa, eivätkä halua viedä asiaa liiton kurinpitoon. Asia tulee tutkia SUEKissa, jossa tehdään mahdollinen päätös asian viemisestä keskitettyyn kurinpitojärjestelmään.

Kielletyn teon tulee ilmetä liikunnan tai urheilun parissa tai niihin kiinteästi liittyvässä toiminnassa.

Esimerkki 3

Joukkueen taustahenkilö käyttäytyy säännöllisesti epäasiallisesti sosiaalisessa mediassa otteluiden jälkeen. Hän muun muassa haukkuu kunkin ottelun jälkeen erotuomareita, oman ja vierasjoukkueen pelaajia ja muita toiminnassa mukana olevia heidän fyysisten ominaisuuksiensa ja taustansa johdosta. Joissain kirjoituksissa loukataan myös kirjoittelun kohteiden yksityiselämää. Kirjoittelusta on kantautunut heikkoja signaaleja lajiliittoon, mutta se ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin. Muutama kirjoittelun kohde vie asian SUEKin tutkintaa. Alustavassa analyysissä selviää, että toiminta on ollut laajamittaista ja jatkunut pitkään. SUEK päättää aloittaa tutkinnan.

Esimerkki 4

Joukkueen taustahenkilö käyttäytyy säännöllisesti epäasiallisesti sosiaalisessa mediassa. Hän haukkuu vastakkaista sukupuolta ja erilaisia etnisiä ryhmiä ja esittää äärihoidon poliittisia näkemyksiä. Yhdessä viestissä hän haukkuu myös nimeltä erästä toisen lajin urheilijaa ja kommentoi hänen yksityiselämään liittyviä seikkoja. Vaikka tapauksella on yhden kirjoittelun osalta ohut liittymä urheiluun, ei se kuulu keskitetyn kurinpidon ratkaistavaksi, koska epäasiallinen käytös ei valtaosin ilmene urheiluympäristössä.

Vaikka henkilö kokisi kiusaamiseksi esimerkiksi lajiliiton päätöksen, jonka lajiliitto tekee sille annetun harkintavallan puitteissa, ei kyse ole välttämättä kurinpitoon menevästä asiasta.

Esimerkki 5

Valmentaja on useamman vuoden vaatinut, että hänen lajiliittonsa tulisi nimetä hänet ehdokkaaksi kansainvälisen lajiliiton valmentajavaliokuntaan. Lajiliitto on kieltäytynyt nimeämisestä. Valmentaja katsoo, että lajiliitto päätöksillään säännöllisesti kiusaa häntä ja vie asian SUEKiin. Ilmenee, että lajiliiton säännöt tai muut määräykset eivät velvoita hallitusta nimeämään valmentajaa ehdokkaaksi, vaan lajiliitolla on täysi harkintavalta asian suhteen. Tapauksessa ei ole kurinpitoasian aineksia ja mikäli valmentaja haluaa jatkaa prosessia, tulee hänen kääntyä oikeusturvalautakunnan puoleen, joka harkitsee, onko oikeudellisia edellytyksiä ottaa asia siellä käsittelyyn.

Määräyksillä tavoitellaan ennaltaehkäisevää vaikutusta. Jos kuitenkin epäeettistä käytöstä ilmenee, antavat säännöt työkalut niihin puutumiseen ja rankaisemiseen.

Määräysten soveltaminen tulee kyseeseen, kun henkilöä on syytä epäillä epäasiallisesta tai eettisesti vakavasta rikkomuksesta. Kaikessa toiminnassa tulee kuitenkin ennaltaehkäiseväsi pyrkiä siihen, että moitittavaan käytökseen puututaan ajoissa ja etteivät tilanteet pääsee eskaloitumaan, eikä niitä siten tarvitsisi viedä määräysten mukaiseen kurinpitomenettelyyn. Määräysten alaisissa yhteisöissä tulee turvautua myös käytettävissä oleviin sovittelumenettelyihin.

Soveltamisalan rajoitukset (2§)

Määräyksiä ei sovelleta:

- tapauksiin, joihin sovelletaan urheilun lajisääntöjä ja joihin on lajisääntöjen nojalla määrättävissä tai määrätty seuraamus
- jos väitetty rikkomus on yksittäistapaus ja tapahtunut yksinomaan kilpailutilanteessa ja johon voidaan luontevimmin puuttua määräysten soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen omilla määräyksillä; tai
- joissa saattaa täytyä jonkin tai joidenkin näissä määräyksissä rangaistavaksi määriteltyjen tekojen tunnusmerkistö, mutta jotka ovat luonteeltaan yksittäisiä ja ratkaistavissa tarkoituksenmukaisimmin soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen omilla määräyksillä

Määräyksillä ei ole tarkoitus puuttua ”kentän” tapahtumiin. Toisin sanoen se, mitä yksittäisessä kilpailu- tai ottelutapahtumassa tapahtuu, kuuluu lajiliiton kurinpidon piiriin.

Epäasiallinen käytös ja vakavatkaan eettiset rikkomukset kilpailussa ja otteluissa eivät lähtökohtaisesti kuulu keskitetyn kurinpitojärjestelmän piiriin. Näitä sääntelevät lajisäännöt (esim jalkapallossa Laws of the Game jne) ja/tai lajin omat kurinpitomääräykset.

Lisäksi muussa ympäristössä kuin kilpailussa esiintyvä vakava eettinen rikkomus yksittäisenä tapahtumana tulisi ensisijaisesti pyrkiä ratkomaan lajin piirissä. Erityisesti näin, jos tapaus ei edellytä erityistä tutkintaa tai tekoon syyllistynyt myöntää käyttöksensä.

Kilpailuissa- ja otteluissa tapahtuneilla ylilyönneillä voi kuitenkin olla merkitystä keskitetyssä kurinpitojärjestelmässä käsiteltävän jutun kokonaisarvioinnissa, vaikka yksittäinen teko kilpailussa tai ottelussa ei johtaisikaan keskitettyyn kurinpitoon.

Ratkaisun siitä, kuuluko asia näiden määräysten alaan vai siirretäänkö se lajiliiton kurinpitomääräysten alaiseen menettelyyn, tekee SUEKin tutkinnasta vastaava henkilö. SUEKin ja lajiliiton dialogi on tärkeä haettaessa rajanvetoa ja käytäntöä tapausten käsittelyyn.

Esimerkki 6

Pelaaja aiheuttaa pelissä tahallisesti vakavan ruumiinvamman vastustajalle. Hänet ajetaan ulos ja lisäksi hän saa ulosjaosta automaattisen lisäpelikiellon. Koska teko on törkeä, langettaa lajiliiton kurinpitoelin hänelle lisäksi vielä ylimääräistä pelikieltoa. Vaikka pelaajan teko on törkeä ja se kohdistuu nimettävissä olevaan henkilöön, ratkaistaan asia lajiliiton kurinpidossa, koska kyseessä on lajin kilpailusääntöjen ja niihin liittyvän kurinpidon soveltamisalaan kuuluva tapaus.

Esimerkki 7

Pelaaja haistattelee ottelun jälkeen toisen joukkueen pelaajalle, haukkuen tämän ulkonäköä ja ryydittää sanomaansa vielä voimakkaalla kirosanatuvalla. Tapaukseen eivät sovellu lajisäännöt, koska se tapahtuu itse ottelun ulkopuolella. Tapahtumalla on useita todistajia ja se saa myös suuren julkisuuden ja paheksunnan. Pelaaja ei ole aikaisemmin syyllistynyt vastaavaan käytökseen ja katu myös julkisesti käytöstään. Tarkoituksenmukaisempaa on, että tapaus ratkaistaan lajiliiton omassa kurinpitomenettelyssä.

Soveltamisalaan kuuluvat henkilöt ja yhteisöt (3§)

Määräysten alaisia ovat:

- Suomen Olympiakomitea ja sen jäsenyhteisöt
- Suomen Olympiakomitean jäsenyhteisöjen jäsenet ja niiden jäsenet ulottuen aina henkilöjäsenyyteen asti
- yllä mainittujen jäsenyhteisöjen toiminnassa mukana olevat kilpailutoimintaa harjoittavat yhteisöt tai muut määräysvallassa olevat yhteisöt
- yllä mainittujen yhteisöjen hallitusten ja johtokuntien ja näiden asettamien elinten jäsenet, työntekijät, toimihenkilöt ja urheilijan tukihenkilöt

Lisäksi määräysten alaisia ovat ne henkilöt ja yhteisöt, jotka ovat kirjallisesti sitoutuneet noudattamaan näitä määräyksiä tai ovat lunastaneet näihin määräyksiin sitouttavan kilpailulisenssin/pelipassin tai vastaavan asiakirjan tai jotka missä tahansa roolissa ottavat osaa harjoitus- tai kilpailutoimintaan

Soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden ja yhteisöjen piiri on tarkoituksella kirjoitettu laajaksi. Tällä halutaan nimenomaan varmistaa, että ei synny sellaisia ”kuolleita kulkia”, joissa rikkomus jäisi rankaisematta soveltamisalan suppeuden takia. Kurinpitoelin määrittää viime kädessä onko henkilö tai yhteisö soveltamisalan piirissä.

Oletettavaa on, että suurimmassa osassa tapauksia henkilö kuuluu soveltamisalaan seuraavissa tilanteissa:

- jäsenyys seurassa
- luottamushenkilö- tai vapaaehtoisasema lajiliitossa tai seurassa
- kilpailu- tai muun lisenssin tai pelipassin lunastaminen, jossa henkilö on sitoutunut noudattamaan lajiliittonsa tai seuransa hyväksymiä määräyksiä tai
- sopimusjärjestely kuten esimerkiksi työsopimus, jossa henkilö sitoutuu määräyksiin

Tämän lisäksi voi syntyä tilanteita, joissa henkilö ei täytä edellä mainittuja kriteereitä, mutta henkilön liittymä päivittäiseen toimintaan on niin vahva, että hänen voidaan vallitsevista olosuhteista katsoa tosiasiallisesti toimivan yllä mainittuja rooleja vastaavassa asemassa.

Viime kädessä kurinpitolautakunta arvioi, kuinka vahva liittymä on ja kuuluuko henkilö soveltamisalaan. Liittymän voidaan katsoa olevan vahva esimerkiksi, jos henkilö on mukana säännöllisesti yhteisön toiminnassa olematta kuitenkaan seuran jäsen, työsuhteinen (tai muilla sopimusjärjestelyillä sitoutettu), luottamushenkilö tai lisenssin/pelipassin lunastanut.

Suomen Olympiakomitea sitoutuu näihin määräyksiin omilla toimintasääntökirjauksillaan. Jäsenyhteisöt sitoutuvat omien toimintasääntöjensä kautta järjestelmään. Jäsenyhteisöjen tulee sitouttaa omat jäsenensä ja varmistua, että toiminnassa mukana olevat ovat sitoutuneet lisenssin lunastamisen tai muiden järjestelyiden kautta näihin määräyksiin.

Esimerkki 8

Urheilija on syyllistynyt toistuvasti häirintään seuran harjoituksissa ja leireillä. Hän osallistuu kilpailutoimintaan. Hänen käytöksestään on tehty ilmoitus SUEK:iin ja asia on mennyt tutkintaan. Paljastuu, että teknisen virheen johdosta urheilija ei ole lunastanut lajiliittonsa kilpailulisenssiä, vaikka onkin osallistunut kilpailutoimintaan. Lisäksi hän ei ole seuran jäsen. Osallistumalla harjoituksiin ja leireihin ja kilpailutoimintaan urheilija on kuitenkin hyväksynyt toimintaan liittyvät säännöt ja määräykset, eikä hän voi vedota siihen, että ne eivät sitoisi häntä.

Rangaistavuuden edellytykset (4§)

Henkilöpiiri, jota voidaan rangaista määräyksissä mainitusta teosta, koskee paitsi tekijää itseään, niin myös sellaista henkilöä, jonka olisi tullut puuttua asemansa puolesta epäasialliseen toimintaan.

Tällainen asema on esimerkiksi seuran työntekijän esimiehellä, jonka tulee varmistua, että työntekijä kohtelee seuran toiminnassa mukana olevia asiallisesti. Sama koskee myös toimeksiantosuhteessa toimeksiannon antajaa, jonka tulee puuttua toimeksisaajan epäasialliseen toimintaan.

Teon edesauttaminen voi ilmetä muun muassa kollegan passiivisuutena suhteessa henkilön epäasialliseen käytökseen ja epäasiallisen toiminnan mahdollistamisena.

Esimerkki 9

Lajiliitto on palkannut määräysten soveltamisalaan kuuluvan henkilön työskentelemään lasten- ja nuorten parissa. Työntekijä A syyllistyy toistuvasti vakavaan syrjintään ja kiusaamiseen. Työntekijän esihenkilö B on kuullut alusta asti valituksia työntekijän käytöksestä, mutta ei ole reagoinut millään tavalla ja lisäksi hän on itse ollut todistamassa epäasiallista käytöstä. Esihenkilö ei ole lisäksi kertonut asiasta omalle esihenkilölleen C:lle. Määräysten mukaan kurinpitomenettely voitaisiin käynnistää A:ta ja B:tä kohtaan. Mikäli B ei olisi tullut tietoiseksi epäasiallisesta käytöksestä, ei hän voisi olla osapuolena kurinpitomenettelyssä.

Myös yhteisölle voidaan langettaa rangaistus kurinpitomenettelyssä. Rangaistavuus perustuu myös työnantaja-, toimeksianto- ja vastaavaan suhteeseen. Rangaistavuus voisi tulla kysymykseen esimerkiksi, jos yhteisössä on pitkään jatkunut tietty epäasiallista käytöstä ruokkiva toimintakulttuuri, johon ei ole puututtu, vaikka se on ollut esimerkiksi ylimmän johdon ja hallinnon tiedossa.

Esimerkki 10

Lajiliittoon ja seuraan on vuosien ajan kerrottu erään seuran toiminnassa mukana olevan henkilön epäasiallisesta käytöksestä, johon on liittynyt vakavaa nuorten henkilöiden häirintää ja vastaavaa käytöstä. Lajiliitto ja seura eivät ole selvittäneet syytöksiä, eivätkä muutenkaan reagoineet niihin millään tavalla. Tekojen kohteena ovat henkilöt vievät asian SUEKiin. Päätettäessä asian viemisestä kurinpitoon päädytään siihen tulokseen, että sekä lajiliitto, että seura ovat jatkuvalla välinpitämättömyydellä ja puuttumattomuudella myös saatettava vastuuseen tapahtuneesta.

Rangaistavat teot (5§)

Vaikka rangaistavissa teoissa on lueteltu tekoja, joihin on olemassa myös rikosoikeudelliset tunnusmerkistöt, keskitetyssä kurinpitomenettelyssä ei ole kysymys rikosprosessista. Rikosten tutkiminen kuuluu poliisille, niistä syyttäminen syyttäjälaitokselle ja rangaistusten määrääminen yleisille tuomioistuimille.

Liikunnan ja urheilun kurinpidossa rangaistavuuteen riittää alempi näyttökynnys kuin rikosprosessissa. Lisäksi teko voidaan todeta rangaistavaksi helpommin kuin rikosprosessissa, jossa lain, sen esitöiden ja oikeuskäytännön ja – kirjallisuuden muovaaman tunnusmerkistön tulee täytyä.

Vaikka kyse olisikin rikoksen tunnusmerkistön täyttävästä asianomistajarikoksesta (esim. syrjintä), mutta teon kohde ei halua asiaa rikostutkintaan, voidaan asia kuitenkin teon kohteen niin halutessa ottaa keskitettyyn kurinpitoon.

Jos kyse on virallisen syytteen alaisesta rikoksesta, josta syyttäjä nostaa syytteen yleisessä tuomioistuimessa, kurinpitolautakunta voi keskeyttää oman prosessinsa ja odottaa rikosprosessin ratkaisua. Samoin kurinpitolautakunta voi odottaa muun viranomaiskäsittelyn ratkaisua (esim. lastensuojeluasia) ennen kuin antaa päätöksen kurinpitoasiassa.

Määräyksissä luetellut rangaistavat teot eivät välttämättä aina yksittäisinä tekoina (esimerkiksi epäasiallinen kielenkäyttö) tulisi näiden määräysten soveltamisalaan. Epäillyn käytös voi pitää kuitenkin sisällään useampaa eri rikkomusta ja tarkasteltaessa tapausta kokonaisuutena, on perusteltua, että se tulee käsitellä määräysten mukaisessa menettelyssä. Lisäksi eri tekomuodot voivat limittyä toisiinsa. Esimerkiksi rasistinen käytös pitää usein sisällään myös epäasiallista kielenkäyttöä, samoin kiusaaminen.

Esimerkki 11

Lajiliiton työntekijä syyllistyy toistuvasti nöyryyttävään käytökseen lajiliiton järjestämissä erotuomarikoulutuksissa. Lajiliitto ei halua puuttua asiaan, eikä teon kohteina olevat henkilöt halua ajaa asiaa rikosprosessissa, koska rikoksen tunnusmerkistö ei välttämättä täyty. Työntekijä kuuluu määräysten soveltamisalaan ja tapaus voidaan ottaa tutkittavaksi SUEKiin ja tutkinnan perusteella SUEK päättää viedä se asian kurinpitolautakuntaan.

Epäasiallinen valmennusmetodi

Rangaistavaa on sellainen valmennustapahtumassa ilmenevä käytös, jossa urheilijaa kohdellaan tavalla, joka ei edistä lajin oppimista ja on omiaan aiheuttamaan fyysistä tai henkistä kärsimystä käytöksen kohteelle. Valmennustapahtuma käsittää lähinnä harjoituksia ja kilpailuja. Myös joukkuetapaamiset, kilpailumatkat ynnä muut tapahtumat voivat tulla kysymykseen, jos niihin liittyy valmennuksellinen ulottuvuus.

Eri urheilulajit ovat erilaisia ja niiden valmennusmenetelmät ovat myös erilaisia. Joihinkin lajeihin kuuluu fyysisuus ja fyysisen voiman väärinkäyttöön puututaan lajisäännöillä tai muilla lajiliiton säännöillä. Urheilu aiheuttaa usein kivun tunnetta ja asialliseen valmennukseen voi myös liittyä piirteitä, jossa esimerkiksi nuori urheilija voi opetellessaan uusia lajitaitoja tuntee kipua, johon ei ole aikaisemmin tottunut. Joukkue ja yksilölajit eroavat toisistaan ryhädynamiikan johdosta. Joukkuelajeissa korostuu ryhmän eteen toimiminen, joka edellyttää tiettyihin sääntöihin sitoutumista. Sääntöjen rikkominen voi johtaa seuraamuksiin. Harjoittelu tapahtuu joukkuelajeissa myös pääsääntöisesti ryhmässä, jolloin mahdollistuu helpommin myös altistuminen ryhmän paineelle.

Käytös, jossa urheilijaa kohdellaan valmennustapahtumassa tavalla, joka ei edistä lajin oppimista ja on omiaan aiheuttamaan fyysistä tai henkistä kärsimystä urheilijalle, on epäasiallista ja eettisesti moitittavaa. Urheilijan pakottaminen kivuliaisiin asentoihin tai yksittäisen joukkueurheilijan juoksuttaminen rangaistuksena harjoitusten jälkeen, ovat esimerkkejä toiminnasta, joka on omiaan aiheuttamaan fyysistä tai psyykkistä kärsimystä kohteelleen.

Esimerkki 12

Joukkuelajissa valmentaja opettaa nuorille urheilijoille taklauksen välttämistä. Urheilijoita on varoitettu, että harjoitus voi tuottaa kipua, koska nuoret eivät aluksi osaa ottaa taklauksia vastaan. Muutaman nuoren vanhempi nostaa asiasta metelin, koska katsovat että heidän lapsensa on altistettu kivulle. Tapaus ei johda kurinpitomenettelyyn, koska harjoitus on lajille tyypillinen eikä aiheuta tarpeetonta kärsimystä nuorille.

Esimerkki 13

Valmentaja on toistuvasti tyytymätön kahteen juniorijoukkueen urheilijaan. Useamman harjoituksen lopussa, muiden tehdessä loppuverryttelyä, valmentaja juoksuttaa näitä kahta nuorta ympäri kenttää muiden joukkueenjäsenien silmien edessä. Valmentaja kertoo pyrkivänsä nuorten motivaation lisäämiseen. Lisäksi valmentaja on toistuvasti kommentoinut epäasiallisesti näiden nuorten ulkonäköä ja yksityiselämää. Valittu valmennusmetodi ei edesauta lajin oppimista vaan aiheuttaa nuorille henkistä kärsimystä. Valmennusmetodi lisättynä epäasiallisella kielenkäytöllä saa SUEKin aloittamaan tapauksen tutkinnan.

Rasistinen tai syrjivä käytös

Rasismilla tarkoitetaan kaikkea rotuun, ihonväriin, syntyperään tahi kansalliseen tai etniseen alkuperään perustuvaa erottelua, poissulkemista tai etuoikeutta, jonka tarkoituksena tai seurauksena on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tasapuolisen tunnustamisen, nauttimisen tai harjoittamisen mitätöiminen tai rajoittaminen.

Ketään ei saa syrjiä rodun, ihonvärin, sukupuolen, kielen, uskonnon, poliittisen tai muun mielipiteen, kansallisen tai yhteiskunnallisen alkuperän, omaisuuden, syntyperän tai muun tekijän perusteella.

Yhdenvertaisuuslaissa, työsopimuslaissa ja rikoslaissa kielletään syrjintä.

Aina ei ole kyse aktiivisesta toiminnasta, vaan myös toimimatta jättäminen voi olla syrjintää.

Esimerkki 14

Seuran urheilutoimenjohtaja linjaa, että seuran edustusjoukkueeseen valitaan vain Suomen kansalaisia. Seurassa on kaksi ulkomaalaista, jotka uskaltava valittaa asiasta seuran johtokuntaan muutaman kuukauden empimisen jälkeen. Johtokunta ei ota asiaa käsittelyyn, vaan toteaa, että urheilutoimenjohtajalla on valta tehdä tällaisia linjauksia. SUEK päättää ottaa urheilutoimenjohtajan menettelyn tutkintaan. Lisäksi seuran ja sen johdon toiminta otetaan tutkintaan.

Esimerkki 15

Juniorijoukkueessa on urheilija, joka edustaa uskonnollista vähemmistöä. Muut alaikäiset pelaajat ovat antaneet tälle urheilijalle lempinimen, joka halventaa hänen uskontoaan. Lempinimeä käytetään jatkuvasti ja pilkkaavaan sävyyn. Joukkueen toimintaa vetävät aikuiset eivät puutu asiaan. Urheilija ei luota seuran johtokuntaan, koska useampi joukkueen vastuuhenkilö istuu siellä ja aikaisempien negatiivisten kokemusten vuoksi hän ei luota myöskään lajiliittoonsa. SUEK päättää aloittaa tutkinnan ja viedä asian kurinpitomenettelyyn.

Kts myös esimerkki 1

Seksuaalinen tai muu häirintä

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan ainakin kaikkia niitä tekoja, jotka on säädetty rangaistavaksi rikoslain 20 luvussa. Lisäksi seksuaalisena häirintänä pidetään tekoja, jotka ovat luonteeltaan seksuaalisia ja jotka ovat omiaan loukkaamaan toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

Muuta häirintää on erilaiset fyysisen ja psyykkisen häirinnän muodot henkilökohtaisessa kanssakäymisessä tai etäyhteyksin tapahtuvassa kanssakäymisessä. Häirintää on myös auktoriteettiaseman tai valta-aseman väärinkäyttö, joka voi ilmetä auktoriteetin tai vallan epäasiallisena käyttönä suhteessa toiseen henkilöön.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä fyysisenä kosketteluna tai puheena, jonka kohde tuntee vastenmieliseksi tai seksuaalisväritteisten tai muutoin epäasiallisten viestien lähettämisenä.

Seksuaalisväritteiseen käytöksen, erityisesti jos sen kohteena on alaikäinen, suhteen tulisi liikunnassa ja urheilussa olla nollatoleranssi. Mikäli käytös oletettavasti täyttää rikoslain tunnusmerkistön, tulisi asianomistajan ensisijaisesti saattaa se poliisin tutkintaan.

Muun häiritsevän käytöksen moitittavuus riippuu myös siitä, missä asemassa tekijä ja kohde ovat toisiinsa. Mitä selvempi valtasuhde vallitsee, sitä moitittavampaa käytös on.

On muistettava, että seksuaalinen häirintä on myös tasa-arvolain vastaista ja edellyttää työnantajan puuttumista asiaan.

Esimerkki 16

Joukkueenjohtaja laukoo jokaisessa harjoituksessa urheilijoille seksuaalisväritteisiä kommentteja, joita pitää itse huumorina. Urheilijat ovat toistuvasti kertoneet valmentajalle, että eivät jaksakaan kuunnella joukkueenjohtajan juttuja. Osa urheilijoista on alaikäisiä. Seura ei reagoi käytökseen ja lajiliitto katsoo, että asia on seuran sisäinen asia ja siellä ratkaistava. Urheilijat päättävät ilmoittaa käytöksestä SUEKiin, joka aloittaa tutkinnan.

Esimerkki 17

Lajiliiton ja seuran palkkalistoilla oleva valmentaja on syyllistynyt useamman vuoden seksuaaliseen ja muuhun häirintään nuoria urheilijoita kohtaan. Muutama nuori on lopetettuaan lajin kertonut nimettömästi omista kokemuksistaan sekä seuralle, että lajiliiton työntekijälle. Muutama toiminnassa mukana oleva nuori tuo asian SUEKiin ja ilmoittaa, että eivät missään tapauksessa halua asiaa lajiliiton kurinpitoon, koska kyse lajista, jossa kaikki tuntevat toisensa ja eivät luota kurinpidon puolueettomuuteen. SUEK aloittaa tutkinnan asiasta.

Fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen ja vaaran aiheuttaminen hengelle tai terveydelle

Toisen terveyden vahingoittaminen väkivaltaa käyttämällä tai muulla terveyttä vahingoittavalla toiminnalla on kielletty. Väkivalta ei pidetä lajisääntöjen mukaista tai kyseisen lajin suoritukselle muutoin tyypillistä kontaktia.

Toisen terveyden tai hengen vaarantamisena pidetään toisen jättämistä avuttomaan tilaan tai muuta toimintaa tai laiminlyöntiä, joka vaarantaa toisen hengen tai terveyden.

Vaaran aiheuttaminen on kyseessä, jos joku tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vakavan hengen tai terveyden vaaran. Vaaraa voi aiheuttaa muun muassa heitteillepano. Heitteillepanossa henkilö saatetaan tai jätetään avuttomaan tilaan ja aiheutetaan vaaraa tämän hengelle tai terveydelle. Heitteillepanoon syyllistyy henkilö, joka on vastuussa avuttomaan tilaan saatetun henkilön turvallisuudesta.

Esimerkki 18

Urheilija pakotetaan harjoitustilanteessa toistuvasti tekemään liike, johon hänen senhetkiset kykynsä eivät riitä. Kyseisen liikkeen suorittaminen on omiaan vaarantamaan hänen terveytensä. Tapaus voidaan käsitellä näiden määräysten mukaisessa menettelyssä.

Esimerkki 19

Urheilija kaatuu harjoituksissa ja jää makaamaan kentälle loukkaantuneena. Joukkueen taustahenkilöt näkevät tapahtuneen, mutta eivät reagoi vaan antavat harjoituksen jatkaa. Tapaus voidaan käsitellä näiden määräysten mukaisessa menettelyssä.

Epäasiallinen kielenkäyttö, nöyryyttävä käytös ja kiusaaminen

Epäasiallisena kielenkäyttönä pidetään sellaista halventavaa ja loukkaavaa kielenkäyttöä, joka on omiaan aiheuttamaan kärsimystä toiselle. Epäasiallinen kielenkäyttö on sellaista kielenkäyttöä, jonka sen kohteena oleva voi kokea loukkaavaksi. Se voi olla muun muassa toiseen kohdistettua kiroilun ryydittämää arvostelua ja/tai henkilön ja ominaisuuksiin liittyvää epäasiallista kommentointia.

Epäasiallinen kielenkäyttö voi liittyä myös muissa näissä määräyksissä rangaistavaksi määriteltyihin tekoihin kuten esimerkiksi kiusaamiseen tai rasistiseen käytökseen. Epäasialliselta kielenkäytöltä vaaditaan pääsääntöisesti jonkinasteista toistuvuutta, jotta ne tulisivat näiden määräysten piiriin. Yksittäiset epäasialliset verbaaliset hyökkäykset toista henkilöä kohtaan pitää pyrkiä sovitteluun tai ratkaisemaan lajiliittojen omissa kurinpitomenettelyissä.

Esimerkki 20

Valmentaja menettää malttinsa kilpailussa ja huutaa koko joukkueen kuullen 17-vuotiaalle urheilijalle v...n nahjus! Kilpailun jälkeen hän katuu käytöstään pyytää koko joukkueen edessä anteeksi urheilijalta ja lupaa, että vastaava käytös ei toistu. Tapaus ei johda jatkotoimenpiteisiin.

Esimerkki 21

Joukkueen huoltaja nälvii jokaisessa seuran harjoituksessa yhtä urheilija tämän fyysisen ominaisuuden johdosta. Muut seuran taustahenkilöt eivät puutu käytökseen. Urheilija katsoo, että sovittelulle ei ole sijaa, eikä hän halua asiaa lajiliiton kurinpitomenettelyyn. Kyse on toista henkilöä vahingoittavasta epäasiallisesta kielenkäytöstä, joka voidaan ottaa näiden määräysten mukaiseen menettelyyn.

Nöyryyttävänä käytöksenä pidetään toimintaa, jolla epäasiallisin toimenpitein loukataan toisen mainetta, pyritään saattamaan kohteena oleva henkilö naurunalaiseksi tai muuten kiusalliseen tai alistettuun asemaan muiden ihmisten silmissä.

Kiusaaminen on henkilöiden välistä tai yhteisöllistä sanallista, elein tapahtuvaa tai fyysistä aggressiivista käyttäytymistä, jonka kohde kokee ahdistavaksi tai nöyryyttäväksi ja jota olosuhteet kokonaisuutena arvostellen voidaan pitää epäasiallisena. Kiusaaminen voi olla fyysistä tai psyykkistä.

Fyysinen kiusaaminen voi johtaa rikosoikeudellisen pahoinpitelyn ja psyykinen kiusaaminen henkisen pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttymiseen ja tällöin kyse voi olla poliisiasia.

Verkkokiusaaminen on kiusaamista, joka tapahtuu sosiaalisessa mediassa. Se voi sisältää muun muassa pilkkaavaa ja uhkaavaa viestittelyä, juorujen ja henkilökohtaisten tietojen levittämistä tai valokuvien ja videoiden edelleen lähettämistä.

Yksityisyyteen kohdistuvat loukkaukset

Yksityisyyteen kohdistuvana loukkauksena pidetään henkilön yksityiselämään liittyvien tietojen luvaton levittämistä tai viestintä- tai kotirauhaa taikka henkilötietojen suojaa loukkaavia tekoja sekä muita vastaavia yksityisyyttä loukkaavia tekoja.

Yksityiselämän suojan piiriin kuuluvat esimerkiksi perhesuhteet, terveydentila ja muut henkilökohtaiset ominaisuudet ja mieltymykset.

Salaa tapahtuva kuvaaminen tai kuuntelu silloin, kun se tapahtuu tiloissa, joissa kuvaaminen ilman toisen lupaa ei ole sallittua tai jossa tallentamiseen ei voi varautua, loukkaa kohteen yksityisyyttä.

Yksityisyyden tai yksityiselämän suoja on Suomen perustuslaissa taattu oikeus. Yksityiselämää ovat yleensä esimerkiksi perhesuhteet, terveydentila ja muut henkilökohtaiset ominaisuudet ja mieltymykset. Yksityisyyden suojan loukkaus voi olla rikoksena rangaistavaa.

Kotirauhan rikkominen tarkoittaa esimerkiksi tunkeutumista toisen kotiin tai toisen häiritsemistä kotonaan. Salakuuntelu ja salakatselu on kiellettyä kotirauhan suojaamissa paikoissa, mutta myös muuten yksityisyyttä loukkaavana kuten esimerkiksi harjoitustiloissa.

Yksityiselämää loukkaavaa tietoa ei saa pääsääntöisesti levittää, vaikka tieto olisi sinänsä todenmukainen, jos se aiheuttaa kärsimystä tai vahinkoa loukatulle tai hän joutuu esimerkiksi halveksunnan kohteeksi. Levittäminen tarkoittaa yksityisen tiedon saattamista julkisuuteen tavalla, joka aiheuttaa kärsimystä ja vahinkoa loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa.

Kunnianloukkaus on valheellisen tiedon tai vihjauksen levittämistä yksityiselämää loukkaavalla tavalla.

Esimerkki 22

Urheilijaa pilkataan toistuvasti hänen vanhempiansa liittyvistä asioista. Pilkkaajia on useampia ja pilkka aiheuttaa henkistä kärsimystä kohteelle. Urheilija saattaa asian SUEKin tietoon ja SUEK käynnistää tutkinnan, koska lajiliitto ja seura ovat passiivisia.

Esimerkki 23

Maajoukkueen toiminnassa mukana oleva henkilö levittää perätöntä tietoa useasta urheilijasta. Lajiliiton kurinpito ei ota asiaa käsiteltäväksi, koska katsoo, ettei asia sille kuulu. SUEK aloittaa tutkinnan tapauksesta.

Muu epäasiallinen käytös ja toiminta

Lisäksi liikunta ja urheiluympäristössä voi ilmetä muunlaista edellä mainittuihin tekoihin rinnastettavaa epäasiallista toimintaa, joka voidaan todeta rangaistavaksi.

Teon tapahtumapaikka

Perinteisesti liikunnan ja urheilun kurinpito on kohdistunut moitittavaan käytökseen itse kilpailutapahtumassa tai sen yhteydessä, kuten kisamatkalla tapahtuneisiin ylilyönteihin.

Häirintää ja muuta epäasiallista käyttäytymistä esiintyy kuitenkin erityisesti tilanteissa ja paikoissa, joissa se ei tule helposti näkyväksi. Tämän johdosta kilpailu- ja ottelutapahtumien lisäksi, teon tulisi olla rangaistavissa myös, jos se tapahtuu muissa ympäristöissä kuten liikunnan tai urheilun harjoitus-, koulutus- tai markkinointitapahtumissa tai niihin rinnastuvissa tapahtumissa tai toiminoissa.

Epäasiallisen käytöksen ilmenemismuodot

Epäasiallinen käytös voi ilmetä, joko tekijän ja kohteen tai muun henkilön kasvokkaisessa kanssakäymisessä, viestintävälineitä käyttäen tai sosiaalisen median kanavissa.

Esimerkki 24

Seuran toiminnanjohtaja lähettää seuran whatsapp-kanavaan toistuvasti seuran urheilijoiden suorituskykyä ankarasti kritisoivia viestejä, joissa urheilijat asetetaan naurunalaisiksi muiden silmissä. Paljastuu myös, että toiminnanjohtaja on omalla facebook sivuillaan julkaissut samansisältöisiä postauksia. Urheilijat tuovat asian SUEK:in tietoon ja tutkinnan perusteella asia viedään kurinpitolautakunnan ratkaistavaksi.

Rikosprosessin vaikutus kurinpitomenettelyyn

Vaikka henkilö olisi saanut lainvoimaisen tuomion yleisessä tuomioistuimessa, se ei automaattisesti estä rangaistuksen määräämistä näiden määräysten tai lajiliiton omien kurinpitomääräysten perusteella. Asianomaisen kurinpitoelimen harkintaan jää miten se mahdollisesti ottaa jo annetun tuomion huomioon ja myös miltä osin tuomitun henkilön käytökseen liittyy muita näiden määräysten rikkomuksiin liittyviä elementtejä, joita ei ole rikosprosessissa huomioitu tai voitu huomioida.

Rangaistuksen koventaminen (6§)

Näitä määräyksiä sovelletaan vain vakaviin eettisiin rikkomuksiin. Mikäli kurinpitolautakunta toteaa henkilön tai yhteisön syyllistyneen kiellettyyn tekoon, voi se koventaa rangaistusta määräysten mukaisilla koventamisperusteilla.

Turvallinen toimintaympäristö on tärkeä kaikille, mutta erityisesti tulee suojella kaikkein haavoittuvimpia. Sen johdosta alaikäisiin kohdentuvat vakavat rikkomukset ovat omiaan koventamaan rangaistusta. Samoin kohteen kehitystasolla (esim suhteessa muihin samanikäisiin tai väestön keskivertoon) on merkitystä rangaistusta määrättäessä.

Valmentaja-valmennettava, esimies - alainen ja vastaavat hierarkiat ja niiden väärinkäyttö hierarkiassa ylempänä olevan osalta vaikuttavat myös rangaistusta koventavina.

Yksittäinen teko tulisi pyrkiä ratkaisemaan lajiliiton kurinpidossa. Toistuva rikkomus kuuluu luontevammin näiden määräysten soveltamisalaan. Teon vakavuus korostuu sitä myötä mitä useammin rikkomus on toistunut ja/tai mitä pitkäkestoisempi se on ollut.

Vakavan epäasiallisen käytöksen esiintyminen useammassa ympäristössä on myös osoitus teon vakavuudesta, eikä teko ole pelkästään selitettävissä esimerkiksi tietyn ympäristön erityispiirteillä (esimerkiksi harjoitusympäristön vaatima tiukka järjestys ja siihen liittyvä kielenkäyttö).

Jos epäasiallisen käytöksen kohteena on useita henkilöitä, käytöksen negatiiviset seuraukset ilmenevät useammassa henkilössä ja osoittavat tekijässä suurempaa paatuneisuutta ja epäsopivuutta rooliin, jossa teot ovat tapahtuneet.

Rangaistusta voidaan koventaa myös, mikäli epäasiallinen käytös perustuu henkilöön liittyviin seikkoihin kuten hänen kulttuuriinsa, ulkonäköön, ominaisuuksiin ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Kyseessä on sellaisia seikkoja, jotka rikosoikeuden puolella ovat kiellettyjä syrjimisperusteita. Liikunnan ja urheilun maailmassa tunnusmerkit eivät kuitenkaan ole yksi yhteen rikosoikeuden kanssa, joten koventamisperustetta sovellettaessa ei rikosoikeudellisen tunnusmerkitön tarvitse täyttyä.

Epäasiallinen käytös on sen kohteen kannalta usein nöyryyttävä kokemus. Erytisen nöyryyttävää se on, jos nöyryyttäminen tapahtuu julkisesti (esim somessa) tai muiden ihmisten ollessa läsnä fyysisesti.

Rangaistuksen lieventäminen (7§)

Rangaistusta lieventävinä seikkoina on tekijän alaikäisyys, hänen pyrkimyksensä selvittää rikkomustaan sekä henkilön toimiminen toisen henkilön tai yhteisön painostuksen alla. Henkilö on voinut olla painostuksen alla esimerkiksi yllä mainituissa hierakiasuhteissa ja se voidaan ottaa huomioon rangaistusta määrättäessä lieventävänä asianhaaraa.

Rangaistukset (8§)

Luonnolliselle henkilölle voidaan määrätä rangaistukseksi

- varoitus
- sakko
- kilpailukohtainen tai määräaikainen kilpailukiello
- ottelukohtainen tai määräaikainen pelikiello,
- ottelu- tai kilpailukohtainen tai määräaikainen toimitsijakiello
- määräaikainen ~~va~~ toimintakiello

Vastaavasti yhteisölle voidaan määrätä

- varoitus
- sakko

Sakko on luonnolliselle henkilölle määrältään vähintään 100 euroa ja enintään 1.000 euroa ja yhteisölle vähintään 1.000 euroa ja enintään 10.000 euroa. Sakko maksetaan Olympiakomitean tilille.

Sakko on maksettava 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista uhalla, että kurinpitolautakunta voi muuntaa sakon kilpailu-, peli- toimitsija- tai toimintakielloksi.

Kilpailu-, peli-, toimitsija- tai toimintakielto voidaan ulottaa koskemaan muitakin lajeja kuin pelkästään sitä, jossa rikkomus on tapahtunut. Lajiliiton antama kurinpitoseuraamus koskee kyseistä lajia. Esimerkiksi palloilulajissa annettu toimitsijakielto ei koske toisia palloilulajeja. Vakavaan eettiseen rikkomukseen syyllistynyt voi siis lähtökohtaisesti jatkaa toimintaansa muussa lajissa. Keskitetyn eettisten asioiden kurinpitojärjestelmän etu on se, että siinä annettu kilpailu-, peli-, toimitsija- tai toimintakielto voidaan ulottaa koskemaan myös muita lajeja kuin pelkästään sitä, jonka piirissä rikkomus on tapahtunut.

Kilpailu- tai pelikielto koskee urheilemista, toisin sanoen osallistumista kilpailuihin tai otteluihin. Toimitsijakielto on peli- ja kilpailukieltota laajempi, sillä se kieltää esimerkiksi toimimisen toimitsijana, erotuomarina, valmentajana, joukkueenjohtajana, huoltajana tai muissa vastaavissa tehtävissä kilpailuissa- tai otteluissa. Toimintakielto koskee laajempaa toimintaympäristöä kuin kilpailut tai ottelut. Se voi koskea muun muassa harjoitus- tai valmennustapahtumaa kilpailujen tai otteluiden lisäksi.

Kiellot voivat olla joko määräaikaista tai toistaiseksi voimassa olevia. Peli-, kilpailu ja toimitsijakielto voivat olla myös peli- tai kilpailukohtaisia. Määräaikaistessa kiellossa kurinpitolautakunta määrittää kiellolle tarkan päättymispäivän. Lisäksi kurinpitolautakunta määrittelee, kuinka laajasti kielto koskee liikuntaa ja urheilua.

Rangaistuslajeja voidaan määrätä samanaikaisesti. Esimerkiksi sakko ja toimitsijakielto voidaan määrätä henkilölle samasta rikkomuksesta.

Sovittelun ensisijaisuus (9§)

Turvallisessa toimintaympäristössä ideaalitalanne on, että näiden määräysten mukaiseen menettelyyn ei tarvitse turvautua. Mikäli kuitenkin eettisiä rikkomuksia ilmenee, tulisi niitä pyrkiä ensisijaisesti sovittelemaan.

Rikkomusilmoituksen vastaanottava tahon (SUEK tai lajiliitto) tulee tiedustella, onko tapausta yritetty sovittella lajiliitossa, seurassa tai jossain muussa instanssissa ja onko sovittelu ylipäätään mahdollista. Jos sovittelu on mahdollista, tulee rikkomuksen vastaanottajan ohjata tapaus käytettävissä olevaan sovittelumenettelyyn.

Vireilletulo (10§)

Asia voi tulla vireille, joko asianomistajan ilmoituksella SUEKille, SUEKin oman tutkinnan perustella tai lajiliiton kautta.

Saatuaan ilmoituksen rikkomuksesta, SUEK arvioi onko kyseessä sellainen tapaus, joka kuuluu näiden määräysten soveltamisalaan ja jonka tutkinta kuuluu SUEKille vai 3§:ssä mainittu tapaus, joka tulisi ratkaista lajiliitossa.

Tutkinta ja päätös asian viemisestä kurinpitoelimeen (11§)

Kun kyseessä on näiden määräysten soveltamisalaan kuuluva rikkomus, tutkinnasta vastaa SUEK. Mikäli SUEK päätyy analyysissään siihen, että tapaus olisi luontevammin ratkaistavissa lajiliiton kurinpidossa, tulee siitä ilmoittaa asianomistajalle, joka lopullisesti päättää haluaako viedä asian sinne. Asianomistajan tahtoa tulee kunnioittaa.

On ensiarvoisen tärkeää, että lajiliiton ja SUEKin välinen dialogi toimii. Lajiliiton tulee informoida SUEKia kaikista ilmoituksista, joissa raportoidaan näiden määräysten mukaisista eettisistä rikkomuksista. SUEKin tulee toisaalta heti saatuaan siihen asianomistajan suostumuksen, informoida lajiliittoa käynnissä olevasta tutkinnasta, jos lajiliitto ei ole epäilty rikkomuksesta. Lajiliitolla on näissä tapauksissa velvollisuus käytettävissään olevin keinoin auttaa SUEKia tutkinnassa.

Tutkinnan yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen ja tietojen pohjalta, SUEK voi oma-aloitteisesti laajentaa epäiltyjen piiriä. Samoin tutkinnassa voi käydä ilmi, että rikkomusten kohteina olevia henkilöitä on useampia. Näiden henkilöiden suostumuksella voidaan myös heihin kohdistuneita rikkomuksia tutkia. Kun saman henkilön tekemisen epäiltyjen rikkomusten kohteena on ollut useampia henkilöitä, voidaan tapausten tutkinta tältä osin yhdistää.

Esimerkki 25

Henkilö A väittää oman lajiliittonsa ja seuransa kiusaavan häntä säännöllisesti. Hän on ollut yhteydessä sekä lajiliiton että seuran johtoon. Hän on kokenut suhtautumisen eriäviin mielipiteisiinsä, syrjäyttämisenä tietyistä tehtävistä, kehitysehdotustensa hylkäämisen ynnä muun tähän rinnastettavan toiminnan kiusaamiseksi. SUEK pyytää henkilön luvalla selvitystä lajiliitosta ja seurasta henkilön esittämistä väitteistä. Selviää, että kyseisen henkilön oma käytös on lajiliiton tekemän häirintäselvityksen perusteella aiheuttanut useiden henkilöiden lopettamisen ja loppuun palamisen. SUEK katsoo, että ei ole syytä selvittää asiaa sen enempää.

Kurinpitolautakunta (12§)

Kurinpitoelimenä toimii urheiluyhteisön yhteinen eettisten rikkomusten kurinpitolautakunta. Sen jäsenet eivät voi olla Urheilun oikeusturvalautakunnan jäseniä. Kuripitolautakunnalla on Suomen Olympiakomitean kokouksen hyväksymät säännöt, joissa on määräykset muun muassa koskien sen tarkoitusta, toimivaltaa, kokoonpanoa ja kurinpitomenettelyä.

Kun tapaus mene lajiliiton kurinpitoelimeen, sovelletaan lajiliiton kurinpitoelimen toimintaan tällöin kyseisen lajiliiton sääntöjä ja määräyksiä.

Tutkimatta jättäminen ajan kulumisen vuoksi (13§)

Asia voidaan jättää tutkimatta, jos väitetystä rikkomuksesta on yli viisi vuotta. Näytön hankkiminen vuosia sitten tapahtuneesta rikkomuksesta voi olla äärimmäisen vaikeaa tai käytännössä mahdotonta. Määräykset tulevat voimaan 2022. Sitä aikaisempiin tapauksiin sovelletaan yksinomaan lajiliittojen omia kurinpitomääräyksiä. Säännöksellä halutaan myös kannustaa niitä, jotka kokevat tulevaisuudessa joutuneensa eettisen rikkomuksen kohteeksi, tuomaan asian tutkinnan tietoon mahdollisimman pian, eikä vasta vuosien päästä tapahtuneesta.

Asianosaisasema kurinpitomenettelyssä (14§)

SUEK vastaa tapauksen tutkinnasta sekä ajaa asiaa kurinpitolautakunnassa ja esittää rangaistusvaatimuksen. Tutkinnasta ja asian ajamisesta kurinpitolautakunnassa vastaa eri henkilö ja he ovat itsenäisiä omassa työssään ja riippumattomia toisistaan. Asianomistaja päättää kuitenkin viime kädessä haluaako hän viedä asian kurinpitolautakuntaan.

Vastaajina kurinpitomenettelyssä voivat olla määräysten soveltamisalaan kuuluvat henkilöt tai yhteisöt.

Jos lajiliitto ei ole itse vastaajana, voi se asianomistajan suostumuksella osallistua käsittelyyn asianomistajan tukena.

Asian käsittely muualla ja väliaikaisen peli-, kilpailu-, toimitsija- tai toimintakiellon määrääminen (15§)

Kurinpitolautakunta voi harkintansa mukaan keskeyttää käsittelyn, jos asia on saatettu vireille tuomioistuimessa tai viranomaiskäsittelyssä. Lisäksi lautakunta voi harkintansa mukaan määrätä henkilön väliaikaiseen peli-, kilpailu-, toimitsija- tai toimintakieltoon kunnes asia on käsitelty kurinpitolautakunnassa, tuomioistuimessa tai viranomaiskäsittelyssä tai siihen asti, kun kurinpitolautakunta päättää toisin väliaikaisesta kiellosta.

Käsittelyn keskeyttäminen voi olla perusteltua muun muassa silloin kun monimutkaiseen tapaukseen liittyy rikosoikeudellisia elementtejä ja toisaalta elementtejä, joissa ollaan lähellä rikosoikeudellista syyllisyyttä, mutta jotka kuitenkin siltä osin voivat myös johtaa syytteen kaatumiseen. Vaikka syyte jälkimmäisen osalta kaatuisi, voidaan asia mahdollisesti ottaa näiden määräysten mukaiseen käsittelyyn rikosprosessin jälkeen.

Väliaikainen kieltä toimii tietyissä tilanteissa eräänlaisena turvaamistoimenpiteenä, jolla varmistetaan, että henkilö ei käsittelyn aikana jatka samankaltaisia eettisiä rikkomuksia, joista häntä epäillään tai tee muuta vahingollista.

Valitusoikeus (16§)

Päätökseen tyytymättömällä SUEKilla, asianomistajalla tai kurinpitoasian vastaajalla on oikeus valittaa urheilun oikeusturvalautakuntaan sen säännöissä mainituin edellytyksin.

Rangaistuksen täytäntöönpano (17§)

Määrätty rangaistus pannaan täytäntöön, vaikka siitä valitetaankin urheilun oikeusturvalautakunnalle. Kurinpitolautakunta tai urheilun oikeusturvalautakunta voi kuitenkin määrätä rangaistuksen täytäntöönpanon keskeytettäväksi valituksen käsittelyn ajaksi.

Rangaistuksen ennaikainen päättäminen (18§)

Kurinpitolautakunta voi erityisen painavista syistä määrätä rangaistuksen päättymään ennaikaisesti, jos kilpailu, peli-, toimitsija- tai toimintakieltoon määräämisestä on kulunut vähintään kaksi (2) vuotta.

.....

